

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 30 grudnia 1981 r.

w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa — Karta górnika.

Wyrażając szczególne uznanie dla trudu górniczej pracy, na podstawie art. 79, 129 § 2, 130 § 2 i 160 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Kodeks pracy, (Dz. U. z 1974 r. Nr 24, poz. 141, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i z 1981 r. Nr 6, poz. 23), art. 45 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 20, poz. 105) i art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o podatku wyrównawczym (Dz. U. z 1975 r. Nr 45, poz. 227 i z 1976 r. Nr 40, poz. 233) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Rozporządzenie określa szczególne przywileje przysługujące pracownikom górnictwa w zakresie praw honorowych, płac, czasu pracy, wypoczynku, świadczeń socjalnych i zaopatrzenia emerytalnego.

§ 2. 1. Uprawnienia przewidziane w rozporządzeniu przysługują pracownikom:

- 1) kopalń: węgla kamiennego i brunatnego, piasku podszadzkowego, soli kamiennej, rud, kruszców, glinki ogniotrwalej, glin szlachetnych, barytów, anhydrytów,

kaolinów, magnezytów, gipsów, dolomitów, kwarcytów i siarki,

- 2) przedsiębiorstw wykonujących roboty górnicze w kopalniach wymienionych w pkt 1,
- 3) ratownictwa górniczego,
- 4) miernictwa górniczego,
- 5) górniczego wykonawstwa budowlano-montażowego,
- 6) górniczego zaopatrzenia, zbytu i transportu,
- 7) bezpośrednio nadzorującym prace jednostek organizacyjnych, o których mowa w pkt 1—5, zatrudnionym na stanowiskach określonych przez właściwego ministra w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

2. Uprawnienia przewidziane w rozporządzeniu, w zakresie określonym w dalszych przepisach, przysługują również pracownikom:

- 1) inspekcyjno-technicznym urzędów górniczych,
- 2) przemysłu maszyn górniczych,
- 3) górniczego zaplecza naukowo-badawczego i projektowego,
- 4) szkół górniczych.

3. Prezes Rady Ministrów może określić inne jednostki organizacyjne, do których stosuje się przepisy rozporządzenia, oraz ustalić zakres stosowania tych przepisów.

Rozdział 2

Uprawnienia w zakresie praw honorowych.

§ 3. 1. Dzień Górnika, 4 grudnia, jest świętem górniczym, wolnym od pracy.

2. Z okazji Dnia Górnika przysługuje:

- 1) pracownikom, o których mowa w § 2 ust. 1 — nagroda w wysokości miesięcznego wynagrodzenia, obliczonego jak za urlop wypoczynkowy,
- 2) pracownikom, o których mowa w § 2 ust. 2 — nagroda w wysokości jednodniowego wynagrodzenia, obliczonego jak za urlop wypoczynkowy.

3. Pracownikom górnictwa przysługuje ponadto tradycyjne „barbórkowe” w naturze lub ekwiwalencie pieniężnym, stanowiącym równowartość świadczenia w naturze.

4. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określają rodzaj, ilość i wartość artykułów objętych świadczeniem w naturze.

§ 4. 1. W uznaniu dla ciężkiej i odpowiedzialnej pracy oraz zasług dla górnictwa i jego rozwoju, pracownikom górnictwa nadaje się następujące stopnie górnicze:

- 1) generalny dyrektor górnictwa,
- 2) generalny dyrektor górniczy I stopnia,
generalny dyrektor górniczy II stopnia,
generalny dyrektor górniczy III stopnia,
- 3) dyrektor górniczy I stopnia,
dyrektor górniczy II stopnia,
dyrektor górniczy III stopnia,
- 4) inżynier górniczy I stopnia,
inżynier górniczy II stopnia,
inżynier górniczy III stopnia,
- 5) technik górniczy I stopnia,
technik górniczy II stopnia,
technik górniczy III stopnia,
- 6) górnik I stopnia,
górnik II stopnia,
górnik III stopnia,
- 7) aspirant górniczy I stopnia,
aspirant górniczy II stopnia,
aspirant górniczy III stopnia.

2. Warunkiem nadania stopnia górniczego jest zajmowanie określonego stanowiska w zawodzie górniczym lub pełnienie funkcji związanej z tym zawodem, posiadanie odpowiedniego wykształcenia i stażu pracy, poniesienie dużych zasług dla górnictwa i wykazanie się właściwą postawą ideowo-moralną, dającą rękojmię należytego wykonywania zadań zawodowych.

3. Osoba posiadająca stopień górniczy ma prawo do noszenia uroczystego i służbowego munduru górniczego z odznakami stopnia górniczego.

4. Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Górnictwa i Energetyki określa warunki i tryb nadawania stopni górniczych oraz wzory i normy przydziału mundurów górniczych.

§ 5. 1. Pracownikom górnictwa po nienagannym i nieprzerwanym przepracowaniu 25 lat pod ziemią nadaje się szpadę górniczą.

2. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie szpada górnicza może być nadana po nienagannym przepracowaniu 15 lat pod ziemią.

§ 6. Pracownikom górnictwa przysługują szczególne przywileje w zakresie orderów i odznaczeń państwowych stosownie do obowiązujących przepisów.

§ 7. Wieloletnim i zasłużonym górnikiem, nadgórnikiem, technikom i inżynierom górniczym, którzy w okresie pracy w kopalniach pod ziemią wyróżnili się osiągnięciami w pracy, nadaje się tytuł honorowy „Zasłużony Górnik Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” stosownie do obowiązujących przepisów.

Rozdział 3

Przywileje w zakresie płac.

§ 8. Pracownikom górnictwa przysługują przywileje w zakresie wynagradzania za pracę.

§ 9. 1. Pracownikom górnictwa przysługuje specjalne wynagrodzenie miesięczne w następującej wysokości:

- 1) zatrudnionym pod ziemią — od 20% płacy zasadniczej po przepracowaniu 1 miesiąca do 60% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat,
- 2) zatrudnionym w zakładach przerobczych w ciągu technologicznym w kopalniach — od 15% płacy zasadniczej po przepracowaniu roku do 40% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat,
- 3) pozostałym pracownikom zatrudnionym na powierzchni — od 10% płacy zasadniczej po przepracowaniu roku do 25% płacy zasadniczej po przepracowaniu 15 lat.

2. Specjalne wynagrodzenie nie podlega podatkowi wyrównawczemu.

3. Do okresu pracy, od którego zależy uprawnienie do specjalnego wynagrodzenia, zalicza się wszystkie okresy zatrudnienia, z wyjątkiem okresów pracy zakończonych rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz wygaśnięciem stosunku pracy wskutek porzucenia pracy.

4. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określają szczegółowe zasady przyznawania i warunki wypłacania specjalnego wynagrodzenia.

§ 10. 1. Pracownikom górnictwa za długoletnią pracę przysługują nagrody jubileuszowe w następującej wysokości:

- 1) za 15 lat pracy — 75% wynagrodzenia miesięcznego,
- 2) za 20 lat pracy — 100% wynagrodzenia miesięcznego,
- 3) za 25 lat pracy — 150% wynagrodzenia miesięcznego,
- 4) za 30 lat pracy — 200% wynagrodzenia miesięcznego,
- 5) za 35 lat pracy — 250% wynagrodzenia miesięcznego,
- 6) za 40 lat pracy — 300% wynagrodzenia miesięcznego,
- 7) za 45 lat pracy — 350% wynagrodzenia miesięcznego,
- 8) za 50 lat pracy — 400% wynagrodzenia miesięcznego.

2. Pracownikom górnictwa przysługuje ponadto odznaka jubileuszowa po przepracowaniu:

- 1) 25 lat — brązowa odznaka honorowa i dyplom honorowy,
- 2) 35 lat — srebrna odznaka honorowa i dyplom honorowy,
- 3) 50 lat — złota odznaka honorowa i dyplom honorowy.

3. Po przepracowaniu co najmniej 25 lat pracownik górnictwa otrzymuje zegarek pamiątkowy, z tym że zegarek przyznaje się tylko jeden raz.

4. Wzór honorowej odznaki jubileuszowej i sposób jej noszenia określają odrębne przepisy.

Rozdział 4

Przywileje w zakresie czasu pracy, wypoczynku, świadczeń socjalnych i zaopatrzenia emerytalnego.

§ 11. Dla pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych, oprócz niedziel i innych dni ustawowo wolnych od pracy, wszystkie soboty są dodatkowymi dniami wolnymi od pracy.

§ 12. 1. Czas pracy pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych pod ziemią wynosi 7,5 godziny na dobę i 37,5 godziny na tydzień przy pięciodniowym tygodniu pracy.

2. Ze względu na szczególnie uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia warunki pracy czas pracy pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych pod ziemią, w zależności od warunków pracy, wynosi 7 lub 6 godzin na dobę.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do pracowników zatrudnionych w innych przedsiębiorstwach, którzy wykonują roboty górnicze i roboty montażowe w kopalniach głębinowych pod ziemią.

4. Czas pracy pracowników zatrudnionych w kopalniach głębinowych na powierzchni w ruchu zakładu górniczego, przy innych pracach związanych z zabezpieczeniem tego ruchu, a w szczególności ciągłości procesu technologicznego, oraz pracowników administracyjno-biurowych wynosi 8 godzin na dobę i 40 godzin na tydzień — przy pięciodniowym tygodniu pracy.

§ 13. 1. Pracownikom zatrudnionym w kopalniach pod ziemią przy pracach przodkowych i pracownikom dozoru ruchu pod ziemią oraz pracownikom zakładów przerobczych zatrudnionym w ciągu technologicznym w kopalniach przysługuje dodatkowy płatny urlop wypoczynkowy w takim wymiarze, aby łączny wymiar urlopu podstawowego i dodatkowego wynosił:

- 1) 21 dni roboczych po roku pracy,
- 2) 25 dni roboczych po 5 latach pracy.

2. Pozostałym pracownikom zatrudnionym pod ziemią, po przepracowaniu 5 lat pod ziemią, przysługuje łączny urlop wypoczynkowy w wymiarze 18 dni roboczych

3. Pracownikom pobierającym rentę inwalidzką z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, po roku pracy do 3 lat pracy, przysługuje dodatkowy płatny urlop wypoczynkowy w takim wymiarze, aby łączny wy-

miar urlopu podstawowego i dodatkowego wynosił 15 dni roboczych.

4. Przepisów ust. 1—3 nie stosuje się do pracowników, którzy na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów nabyli prawo do urlopu wypoczynkowego w wyższym wymiarze.

5. Pracownicy zatrudnieni pod ziemią mogą po przepracowaniu 6 miesięcy wykorzystać połowę urlopu przysługującego im po roku pracy, a pozostałą część urlopu — po przepracowaniu roku.

§ 14. 1. Pracownikom nie korzystającym z wczasów organizowanych i finansowanych przez zakład pracy może być wypłacany z funduszu socjalnego ekwiwalent pieniężny w wysokości ustalonej przez samorząd pracowniczy.

2. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1, przysługuje również członkom rodziny pracownika, na których pracownik pobiera zasiłek rodzinny z ubezpieczenia społecznego.

§ 15. 1. Pracownikom zatrudnionym pod ziemią po nienagannym przepracowaniu 3 lat przysługuje ekwiwalent pieniężny z tytułu zwrotu kosztów przejazdu urlopowego.

2. Ekwiwalent, o którym mowa w ust. 1, przysługuje pracownikowi oraz członkom rodziny pozostającym na jego utrzymaniu.

3. Wysokość ekwiwalentu odpowiada cenie biletu kolejowego za przejazd pociągiem osobowym II klasy na trasie 600 km tam i z powrotem.

§ 16. Pracownik górnictwa:

- 1) zatrudniony w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych,
- 2) który uległ wypadkowi przy pracy,
- 3) który jest zagrożony albo nabył chorobę zawodową w związku z wykonywaniem pracy zawodowej,
- 4) który jest zagrożony albo nabył chorobę pozostającą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami pracy,

ma prawo do płatnego urlopu zdrowotnego na leczenie sanatoryjne lub wczasy profilaktyczno-lecznicze, jeżeli społeczny zakład służby zdrowia sprawujący opiekę lekarską nad zdrowiem pracownika wyda orzeczenie o potrzebie leczenia sanatoryjnego lub korzystania z wczasów profilaktyczno-leczniczych.

§ 17. 1. Pracownikom górnictwa przysługują szczególnie przywileje w zakresie wcześniejszego przechodzenia na emeryturę i zaopatrzenia emerytalnego, stosownie do obowiązujących przepisów.

2. Pracownikom górnictwa przechodzącym na emeryturę lub rentę inwalidzką wypłaca się odprawę pieniężną w wysokości 3-miesięcznego wynagrodzenia obliczonego jak za urlop wypoczynkowy, nie wyższą niż 50.000 zł.

3. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z właściwymi ministrami może podwyższyć wysokość odpraw, o których mowa w ust. 2.

§ 18. 1. W razie wypadku przy pracy powodującego śmierć pracownika lub jego trwałą niezdolność do pracy

zakład pracy jest obowiązany wypłacać zastępczo pracownikowi, a w razie jego śmierci — pozostałym po nim członkom rodziny, po wyczerpaniu zasiłku chorobowego, w każdym miesiącu taką kwotę, jaką pracownik lub pozostałi po nim członkowie rodziny otrzymaliby jako rentę z ubezpieczenia społecznego — do czasu przyznania tej renty.

2. Pracownikom zatrudnionym pod ziemią, którzy w następstwie wypadku przy pracy doznali trwałego kalectwa ograniczającego zdolność poruszania się, przydziela się bezpłatnie motorowy wózek inwalidzki.

3. Członkom rodziny pracownika zmarłego wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wypłaca się oprócz odprawy pośmiertnej przewidzianej w przepisach Kodeksu pracy i jednorazowego odszkodowania z tytułu śmierci pracownika, przewidzianego w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych — odprawę pośmiertną w wysokości 6-miesięcznego wynagrodzenia.

§ 19. 1. Pracownikom objętym przepisami rozporządzenia przysługuje deputat węglowy w naturze i ekwiwalencie pieniężnym lub tylko w ekwiwalencie pieniężnym.

2. Emerytom i rencistom uprawnionym do deputatu węglowego w okresie ich zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych objętych przepisami rozporządzenia oraz wdowom (wdowcom) i zupełnym sierotom po nich przysługuje bezpłatny węgiel opałowy lub ekwiwalent pieniężny za ten węgiel.

3. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określą szczegółowe zasady przyznawania świadczeń, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 20. Pracownikom mającym dzieci uczęszczające do szkoły przysługuje raz w roku na pomoce naukowe kwota 500 zł, wypłacana na każde dziecko, na które pracownik pobiera zasiłek rodzinny.

§ 21. 1. Pracownikom zatrudnionym pod ziemią, którzy po dniu wejścia w życie rozporządzenia zawarli związek małżeński, przysługuje jednorazowa pożyczka na zagospodarowanie w wysokości 100.000 zł, umarzana po 5 latach nienagannej pracy pod ziemią.

2. Właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określą szczegółowe zasady przyznawania i umarzania pożyczek, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 22. 1. Tracą moc:

- 1) uchwała Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1949 r. w sprawie szczególnych przywilejów dla górników w górnictwie węglowym (Monitor Polski z 1949 r. Nr A-100, poz. 1175, z 1957 r. Nr 69, poz. 423 i z 1960 r. Nr 12, poz. 54).
- 2) uchwała Rady Ministrów z dnia 3 marca 1950 r. w sprawie przywilejów dla górników w górnictwie rud, kruszców i kopalń glinki ogniotrwałej (Monitor Polski z 1950 r. Nr A-29, poz. 336, z 1952 r. Nr A-73, poz. 1159 i z 1959 r. Nr 71, poz. 369).
- 3) uchwała nr 360 Prezydium Rządu z dnia 26 maja 1951 r. w sprawie przywilejów dla górników zatrudnionych w podziemnych kopalniach glin szlachetnych, kaolinów, magnezytów i gipsów (Monitor Polski Nr A-69, poz. 895).
- 4) uchwała nr 834 Prezydium Rządu z dnia 8 grudnia 1951 r. w sprawie przywilejów dla górników zatrudnionych w podziemnych kopalniach soli kamiennej (Monitor Polski Nr A-102, poz. 1484).
- 5) uchwała nr 639 Prezydium Rządu z dnia 18 września 1954 r. w sprawie objęcia przywilejami z Karty górnika oraz przyznania deputatu węglowego pracownikom Przedsiębiorstwa Miernictwa Górniczego.
- 6) uchwała nr 615 Rady Ministrów z dnia 21 października 1954 r. w sprawie objęcia niektórymi pracownikami urzędów górniczych uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1949 r. w sprawie szczególnych przywilejów dla górników w górnictwie węglowym (Monitor Polski Nr 102, poz. 1278).
- 7) uchwała nr 326 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 1957 r. w sprawie rozszerzenia przywilejów dla pracowników górnictwa (Monitor Polski Nr 69, poz. 423).
- 8) uchwała nr 230 Rady Ministrów z dnia 27 września 1974 r. w sprawie zmian w zasadach wypłacania specjalnego wynagrodzenia z Karty górnika oraz innych składników płac, z wyjątkiem § 6.

2. Rozporządzenie nie narusza uprawnień pracowników w zakresie praw honorowych nabytych na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 23. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lutego 1982 r.

Prezes Rady Ministrów: gen. armii W. Jaruzelski